

Termékrengeteg, minden a boltból

Lits Levente

DOI: 10.14267/VILPOL2025.04.14

Kritika Szilák Andrea és Csorba-Simon István „Le van hullva a gyümölcs” című kiállításáról
(2024.11.21-12.07., CEU, 1051, Budapest, Nádor utca 11.)

Forrás: az alkotók jóvoltából, 2024

Közel állósága A leesett falatok védőszentjének (alkotók: Szabó Eszter Ágnes és Kocsi Olga) nem engedi meg, hogy ne értsem Szilák Andrea és Csorba-Simon István kiállításának elkerülhetetlen azonosságát. Le van hullva a gyümölcs – mondja a cím a kiállítás nyilatkozatában. Gondolatiság: „az installáció és az environment egységes, ám azon belül fluid határokkal rendelkező formájában jut leginkább kifejezésre: ez magába koncentrálja az átmenetiséget, és a nyomhagyás vágyának emberi, intuitív és poétikus módjait.” Hogy ez fluxus, hogy ez fluxusa minden tudomány és művészet részeinek, nehéz megítélni, azonban gondolkodásában merőben Szabó Eszter Ágnes-i, munkásságát a két alkotó, ha írható így, ebben a folyamatban szervesen követi – ezzel a vonatkoztatással emelném az elhunyt alkotó hagyományának derítését feladatául szándékolta kritikámnak.

A koncepció jól tükrözi előzetes megközelítésüket és befogadói rendületlenségünket, talán nem a spontán jelenében, de kortárs anyagként a megindítottság, a melegség egészének saját világába vezetett be. A kívánatos közvetlenség és emberies közelség minőséget támasztott, nemcsak a kérdéses témák intellektuális „áhitatában”, hanem fizikai-fiziológiai emelkedettségében teremtve hálózatosságot kultúra és történet, természet és társadalom számtalan elemű tudásában. Az úgymond mesterséges anyag, „mű”anyag takarása, rejteke mutatott rá azokra a látszólag mechanikus ki- és beépített szerkezetekre, melyek érzetünk egészét a tér összhatása végett rendezték. A társadalomalkotó mozzanatok sokasága olyan környezet fogalom átélés szerinti tanulására ösztökéltek, a befogadót – köztük szerény személyemet –, hogy egészen esetleges helyzetekben érezze magát, abba játsszon az érzéssel.

A kiállítás folyamatossága felidézette velem a zacskó és a virágföld esetét, megtapintott-elérhető esetét a le hullott gyümölcs tehetetlenségét figyelve. Ott álltam a boltban az iparosult mezőgazdaság eredményeként a vegyszeresen felmosott padló organizmusainak áldásos hatását vizslatón. Inkább mondanám élelmiszeripar-művészetnek. A leesett falat, a környezetesség fluiditásának bizonyítéka és belsőleg kibontakozó hatalma szentül állított szembe az alkotók által is követelt közvetlenség, valamelyest szimbiotikus világkép átfedéseiben, azt hiszem átlényegítésében. Boltban vásároltam ezzel részemem véve és kibontakoztatva a piac, a gyümölcs piac tereit. Mindenesetre ez az ipari-szolgáltatói világ negatív dialektikája, a rengeteg a boltból. Tudjuk, megette az ipariság ürességét teremtve láthatatlan úrt a leesett falat belsőjében, tudva levőn, hogy az étellel látszólagossága nem egészségtelen viszonyba kerül, hanem azt felemelte a részek koszának szüneteltetésével.

Forrás: az alkotók jóvoltából, 2024

„De óh, amott a cédrusfödte bércen
a mélybe milyen hasadék szakadt!
Micsoda vad hely! [...]
S e szakadékból, forrva, zakatolva,
mintha a föld gyors lélegzete volna,
hatalmas forrás lüktetett elő!”
Coleridge: Kubla kán, részlet, ford.: Szabó Lőrinc

Hulló levelek – árulkodik egy 2023-as finn film, mely nem hagy nyugodni a megbékélés könnyed melegségében; tudniillik kormányzássá támad, felfokoz, amikor a kiállítás kontextusában értve egy mókás levelezésre hív, hullásra, hullajtásra és annak végeztével a látvány emberségének. A több mint környezet intuíciónál kézbe ragadható termékekben nyernek formát, de osztálykülözetük ürességét fenyegetve. (A művészetnek sosem volt ekkora szüksége a politikai gazdaságtanra és viszont.) Az alkotók termékei, a produkció ebben az esetben sem a tárgyiság könnyedségét fegyelmezik, hanem Coleridge formáit követve zakatolnak a maguk társadalmi helyzete ellenére és talán okán. Így forradalmi a kiállítás a felemelés semmissége végett. Az ember és környezete, vagy szigor után a kultúra és mozgalma egy olyan elsajátítási folyamatot igényel, legalábbis értelmezésének érdekében elkerülhetetlenül, mely a piac fogalmához új keretet rendel, mely immáron a belsőleg kibontakozó hatalom által szentül formálja a tartalomhoz mért részt külsővé.

A kiállítás kapcsán számtalan asszociáció közül válogatva mégis éppígyletében kívánatos kritikát írnom, amennyiben az alkotók meggyőződését hasonlóképp tartjuk bizonyosnak a tőlük rendelt műalkotások igazához. Ugyanis azoknak igaza van, mint minden valódi műnek, mely a társadalmi-gazdasági folyamatok sajátosságát, a fejlődést teszik kívánatossá. A békés melegség, a megindítottság a szakadékból kiáltó hírnök: „S e szakadékból, forrva, zakatolva,”.

Henry David Thoreau nemrégiben kiadott „*A gyaloglásról*” című könyvében Nádasdy Ádám fordításában három esszében találkozhatunk ugyanazon kornak különös, képzelt-valóságos (belső)ellentmondásával. A természet és közössége akkor negatív a marxi kritika felé (zakatolva újfent) a kereskedelem egyszerűségében kioltotta a lehulló-visszasajátító látszólagos szükségleteit. A piac fogalma a „kvázi” korlátlanóság tételében értéktelenné nyilvánította a szinodális és szimbiotikus világ minden mozzanatát. Szilák Andrea és Csorba-Simon István ennek történetét reflektálta redukcióval a befogadó számára saját világgá, úgy gondolom, érdemes művészetet teremtve, az átélés intenzitását emelve forrássá, zakatolássá fizikai-fiziológiai testalkotásuk szerint: „mintha a föld gyors lélegzete volna”.

Forrás: az alkotók jóvoltából, 2024